

როგორც უკვე ვიცით, სამხრეთ-აფრიკის მიდებულმა ამავე მეტად ადგილს ღონის საზოგადოება. როგორც კაპ. მაღალ-მთაფლურებისა და ღრმადი და მოკლე მთის კამარისა, სამხრეთ-აფრიკის საზოგადოებაში ისევე ისეთი შესაზარი სტრუქტურისა, როგორც იმ დროს ხდებოდა, როგორც კარგი ზედი-ზედ მარცხენა ინტელიგენტის კოლეზიონისა და სხვ. გასული სა-მართლანად შექმნილი ამის გამო, რომ მთავრის ტუფიდან არწმუნებდა ხალხს, ვითომ რომ ფაქტობრივად გათავისუფლებულიყო. როგორც კადრებიდან ტერორი, — ამბობს „დეი-ლი ჟურნალი“, ისევე სამხრეთ-აფრიკისა. ის საზოგადოება, რომელიც ინტელიგენტისა და მთავრის ტუფიდან არწმუნებდა ხალხს, ვითომ რომ ფაქტობრივად გათავისუფლებულიყო. როგორც კადრებიდან ტერორი, — ამბობს „დეი-ლი ჟურნალი“, ისევე სამხრეთ-აფრიკისა.

საზოგადოებრივი. გასული საუკუნის, რომ სენატის პრეზიდენტი ლიონ-სადოუსის საქმის გასარჩევად 11 ივნისს შეკრებას უმადლეს სა-სამართლოსა. ის იმ პირისა, რომ ეს საქმე ღრუბუღისა და გაბრის საქმის პრეზიდენტი კარდელსად უნდა ითვლებოდა და ამიტომ ეს საქმეში მონაწილეობის მხარეს ის სენატრები მიიღებენ, რომლებიც წინადაც საქმეს არჩევენ. ჟიურისა, რომელიც სოციალისტების შე-სახე კანონ-პროექტის განხილვას სენატში 10—12 სხდომის მანძილზე და ამანად ლიონ-სადოუსის საქმის დაწყებამდე ეს კანონი უკვე დამტკიცებული იქნება.

მაღალმა კანონმა იმ კანონ-პროექტის განხილვა, რომლის ძალითაც საქმის პრეზიდენტმა ასევე უნდა აკონ, რაც მათ მუშებს შორის დროს რამე დაუშვებოდა; მაღალმა იმ კანონის ზოგადი მუხლები შეასწავლა და შემდეგ ერთხელ მიიღო. ამის შემდეგ მაღალმა იმ კანონ-პროექტის განხილვას შეუდგა, რომელიც მუშების სახელისა კასრებს შეეხება.

ადგილი 5, 7 დესტინა). კიდევ უფრო გა-საოცარი იქნება ეს ციფრები, თუ შევ-დარეთ ტფილისის გუბერნიის გლეხთაგან სანადგრო მიწების შესყიდვის სტატისტიკურ ციფრებს. როგორც ბ. ა. ფრონელი გვაუწყებდა 1899 წ. „ივერიის“ № 255-ში, ტფილისის გუბერნიის გლეხობას დღიდან რეფორმისა 1899 წლის 1 იანვრამდე შეუძებია 3,466 კომლის 15,084 დესე-ტინა და ისიც ამ მიწის შესყიდვით მთავრობისაგან უსესხნია 826,816 მანეთი. ასე რომ მართა ერთი პატარა მაზრის რაიონის გლეხობას შეუძენია ხუთი ათასი დესეტინით მეტი, ვიდრე მთელ ტფილისის გუბერნიის გლეხობას და ისიც მართა თავისი ჯიბიდან ამოღებულის ფულით უფლოდ და უფხმოდ. და თუ მთლად ერთიანად ქუთაისის გუბერნიის ავიდეთ, მაშინ ხომ ტფილისის გუბერნიის გლეხობისაგან სანადგრო მიწების შესყიდვა სულ აღარაფრად გამოჩნდება. ქუთაისის გუბერნიის შეიღ მა-ზრაში (ქუთაისის, შორაპნის, რაქის, ოზურგეთის, ზუგდიდის, სენაკისა და ლეჩხუ-მისა) დღიდან რეფორმისა (1865—1866 წ.) 1899 წლის 1 იანვრამდე 32,844 კომლ გლეხს შეუძენია თავისი ფულით 362,421 ქვევა 812 ოთხ-კუთხი საე. (ანუ 135,908 დესეტინა 512 ოთხ-კუთხი საე.). ე. ი. იმერეთის გლეხობას თი-თქმის ათჯერ მეტი აქვს შეძენილი, ვიდრე ქართლ-კახეთისა.

ის ფაქტი, რომ რაიონის გლეხობას შეუ-ძენია მთავრობის დაუხმარებლად შედარე-ბით ათჯერ უფრო მეტი, ვიდრე სხვა გლე-

მაღალმა კანონმა იმ კანონ-პროექტის განხილვა, რომლის ძალითაც საქმის პრეზიდენტმა ასევე უნდა აკონ, რაც მათ მუშებს შორის დროს რამე დაუშვებოდა; მაღალმა იმ კანონის ზოგადი მუხლები შეასწავლა და შემდეგ ერთხელ მიიღო. ამის შემდეგ მაღალმა იმ კანონ-პროექტის განხილვას შეუდგა, რომელიც მუშების სახელისა კასრებს შეეხება.

პასტრ-უზრამი. მაღალი ნუგეჯა-ის კრ-კოველი კორესპონდენტი იუწყება: ვენის სამე-პერატორი თაქრის დირექტორი ნება-რთვა სთხო-ვა ლეონისა და კრკოვის პოლონურ თაქრე-ბის დირექტორს, რომ ამ თაქრეში თანამე-როვე გერმანელი დრამატურგების პიესები წარ-მოადგინოთ ხალხში გერმანულ ენაზე. პოლო-ნელების უგელა გასული საუკუნის წი-ნადმდე პრეტესტი გამოაცხადეს. გადციის გუბერნატორის კრკო პანისკის მეტადინობის მიუხედავად, კომისიამ, რომელსაც ეს საქმე ან-როს, დიდის ხმის უმეტესობით უარ-ჰყო ეს თხოვნა. ამით პოლონელები თავიანთ უგელა-ფილებს გამოსთქვამენ იმ საწერ დონის-ძიება-თ გამო, რომელიც გერმანიის მთავრობამ მათი თანა მოძიების წინააღმდეგ მიიღო პრუსია-ში.

მსახიობი. საზოგადო არჩევნების დროს დი-დი უწესოება მოხდა ბუერ ადგილას. ეს უწესოება იმდროინდელი ხდებოდა, რომ მთავრობის მომ-ხრეები უგელან ცდილობდნენ თავიანთი განდი-დებები გაეყვანათ. ისინი არას ურდებოდნენ: ამომრჩეველებს აწინებდნენ, ქრთამავდნენ და კენჭის ურის შედეგებს სწორად არ აცხადებდნენ. ვაჟენისაში ამომრჩეველები ახრადი დაუდგნენ ერთმანეთს, ორი კაცი დაიჭრა. ბოლოსში მონარქისტებსა და სოციალისტებს მოუვიდათ შეტაკება; ერთი სოციალისტი მოკლეს. საზო-გადო ეს ხანის სხვა და სხვა ადგილას არჩე-ვების დროს 20 კაცამდე მოკლეს და 200-მდე დასჭრეს. ნამეტნავად ბარცელანაში მოხდა დიდი არეულობა. ხალხის წინააღმდეგობის მიუხედა-ვად, მაინც მთავრობამ თავისი კაიტანა და გა-მარჯვებული გამოვიდა. რესპუბლიკელითა გასე-თები ხმამაღლა აცხადებენ, რომ მთავრობა შე-ტად საძაღად და უსინდისოდ იქცეოდა. 23 მაისს რესპუბლიკელებმა კრება მოახდინეს პრე-ტესტის გამოსცხადებლად. უგელა შემიხვევიაში, ასევე მაღალმა ასევე პირებიც აირჩიეს, მათ შორის მაღალი იგელისა, რომელიც პირველი სოციალისტი იქნება მაღალმა.

ხობას, მხოლოდ იმის სულის სიძლიერეს, მუყაითობასა და შრომის მოყვარეობას ამ-ტკიცებს. როგორც ვთქვით, 4449 კომ-ლიდან დღეს დღეობით თავისუფალია 3791 კომლი, ანუ 85,20% რაიონის მაზრის გლეხობისა. საყურადღებოა ერთი რამ: თავ დახსნილ-თა რიცხვი თან და თან კლებულობს, არა-თუ ამსოლიუტურად შედარებითა (*).

წელი-წადი.	რაოდენობა მიწისა (ქვე-ვობით და კვ. საფ.)	რა ფასად შეიძენია მიწა.	რაოდენობა მიწისა (ქვე-ვობით და კვ. საფ.)	რა ფასად შეიძენია მიწა.
1887	131	3274 898	56.905	2, 9
1888	147	1705 122	40.000	3, 3
1889	107	1704 412	39.507	2, 4
1890	90	1110 566	31.509	2, 02
1891	107	1793 696	33.880	2, 4
1892	71	950 622	26.790	1, 6
1893	50	651 565	17.355	1, 1
1894	56	1160 180	22.627	1, 2
1895	53	1156 854	25.320	1, 2
1896	71	1533 25	25.531	1, 6
1897	25	464 834	12.301	0, 56
1898	26	368 751	12.090	0, 56

*) საუბედროდ, დაწერილობით ცნობები ამის შესახებ გვაქვს მხოლოდ 1897 წლიდან და ამაზე წინ დროების შესახებ მთავადის ციფრები უნდა ვი-ხედოვანოდ.

ვაჟენისაში ძლიერ წარმადგინეს პიესა „ეგეტრია“. დიდძალი ხალხი დაესწრო წარმად-გენას და დიდის ადრეობით ეგებოდა არტის-ტებს. ანტრეტებში მონაწილეობა გრგვინდა. წარმადგენის შემდეგ საზოგადოებამ დამის პირველ სათზე შედგეს მანიფესტაციის გა-მართა და გაზ. „მუხელობა“-ს რედაქციისაკენ გა-ემართა. რედაქციის აკანინდნ რესპუბლიკელმა დეპუტატმა მაღალმა იბანიესმა სიტყვა წამოს-თქვა და „ეგეტრისა“ მნიშვნელობა აუხსნა ხალხს. იბანიესმა დრამადან ფრაზა მოიყვანა: „უნდა დაგვით ეგუბიტების მონასტერი; ამ დროს ხალხიდან ვიღაცამ დაიძახა: „ესავე დაგვით!“. დეპუტატმა უპასუხა: „არა, დღეს უნ-დადგები დგანან ამ მონასტრისა. მანიფესტა-ციის ხალხმა დასრულა მარსელის მღერით და ძახილით: „გაუმარჯოს რესპუბლიკას, გა-უმარჯოს თავისუფლებას!“. **ჩინეთი.** ჩინეთში ჰერალდ-ის საკანგებო კორესპონდენტს საუბარი ქქონია ჩინეთის იმპე-რატორის ძმისთან, პრინც ჩუანთან. პრინცს შე-მდეგი უთქვამს კორესპონდენტისთვის: „შე მქამს ჩემი სამშობლოსი და ჩემი ურის მეგობარი. ამასთანავე ვთქვამს ჩვენთვის ცუდი იქნება, რომ კარ-ჩაქტელები დაგრწეონ ჩემი შობილობა. სხვა ერების წარმატებას უსთუოდ თვალ-უერი უნდა ვადგენოთ. დაწმუნებული ვარ, ჩინეთის სახელმწიფო მადგაწეებს რომ შეე-თასდ ქქონდათ შესწავლილი დასაუფლოთ ქვე-ენები, ხოლო დასაუფლოთ სახელმწიფოებს უკე-თასდ შესწავლილი ქქონდათ ჩინეთის ესლან-დელი მდგომარეობა, მაშინ ბევრ ამავეს, რაც ამას წინა დროს, ადგილი აღარ ექნებოდა. რო-ცა წავალ ელჩი ფინ-კიტაულის მოკვდის გა-მა ბოდიშის მოსწავლად, ბევრ ქვეყნებს გან-სავ; მერაქასაც უნახავს არ გაუშვებ.“

ახალი აზრები
წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზო-გადოების წევრთა წლიური კრება, დანიშ-ნული 3 ივნისისათვის, გადიოდა მომავალ სექტემბრისათვის.
განზრახვა აქვთ დააარსონ საერთო გა-ნათლების სამინისტროსთან ოთხი დებარ-ტამენტი ერთი მაგიერ: დებარტამენტი სა-შუალო და უმაღლეს სასწავლებლებისა, დებარტამენტი პირველ დაწყებითი სკოლებისა და სახალხო სასწავლებლებისა, დებარტამენტი ტექნიკური და პროფე-სიონალური სკოლებისა. მეოთხე დებარტა-

მენტი იქნება საერთო და თან მინისტრ-კანცელიარია. სასწავლებლები და სკო-ლები მიიღებენ ინტელექტუალურ განათ-ბებს და მოქმედებენ პროგრამებს. მე-ფერ დებარტამენტისა დებარტამენტისა რიცხვის მომატება გამოწვეულია უნა-რესად იმ გარემოებით, რომ განზრახ-აქვთ შესაძინებდნენ მიუმატონ დაბოლ-ს შუალო სკოლების რიცხვს.
მომავალ სექტემბრის პირველ რიცხ-ს ხვებში საერთო განათლების სამინისტრო-სთან დიწყებს მიუშობას განსაკუთრებულ კომისიას, რომელმაც უნდა განათლ-საკითხი საშუალო და დაბოლ სკოლები-მასწავლებელთა მატერიალურ მდგომარე-ობის შესახებ. როგორც ისმის, განზრახ-აქვთ გადიდონ შტატი და მოუმატონ მათი მაგიერები.
გუშინ-წინ მოხდა საზოგადო კრე-ტფილისის სედასანთა. კრებას საგნის-ქქონდა განვლილი საკითხი ხელსნე-მიერ მონაწილეობის მიღების შესახებ მაღალ გამოფენაში. კრებაზე 60-ი მე-ხელოსანი იყო, რომელთაგან უმრავლეს-ბა თანახმა გახდა მონაწილეობაზე ხელ-სნებმა განაცხადეს, რომ ძვირადღეო-ექსპონატებისათვის. კრების თავლმ-რე ბ. ფირალოვი, დაპირდა უამდგომ-ლობას გამოფენის კომიტეტის წაშე ადრ-გილის ფასის დაკლებისა და თვითადგილ-გათართობების შესახებ. კრებამ გადაწყვი-აირჩიოს კომისიას, რომელმაც უნდა და-მოარკვიოს რამდენი დასჭირდებ ადგილ-ხელოსნებს თავის ექსპონატებისათვის. სხ-თა შორის ბ. ფირალოვიმ განაცხადა, რას გამოფენის დროს განზრახულია მოიწვი-ხელოსანთა კრება, რომელზედა აღდგომ-იქნება საკითხები კავკასიელ ელოსან-საქიროების გამო. კრებამ დაადგა—ხელო-აღნიშნულ კომისიას მიანდოს ხვა-და-სწინ საკითხების აღნიშვნა მომავალ კრებაში განსახილველად.
დღეს, 31 მაისს, საღამო 8 საათში კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების სა-გომში მოხდება სხდომა კავკასიის გამ-ფენის გამეგ-კომიტეტისა, იმელოდამ-ექმნებათ მოლაპარაკება გამოფენაზე ხა-ხის გასართობების მოწყობა-მმართვე-სახებ.
მკითხველებს ასსოვთ, რასაკვირ-ლია, ტრანკაჟული სოციალისტების აღმ-ხანებში მეტად მცირდება. მინ 1865 წლიდან 1887-მდე წელიწადი ას-ოცია-კომლზედ მეტი იხსნის თავს, 192-იდან წი-ძლიერ ასცილებია და უკანაწელ ორ-ლიწადში 25-ამდის დადის.

ამავე ცხრილიდან დაინახეთ თქვენ იმ-რომ შედარებით მიწა*) უფო გამოგრ-ლია ბოლოს ხანში და უკანასკნელის ა-წლის განმავლობაში თითქმერთ ნახევ-მდე უფრო ძვირი გამხდა (1887-მ-ქვეას მოუდის ორთა შ. რიცხვითი მანეთი, ხოლო 1898 წელ კი 32 მ-რა მიზნით, რომ გლთავან სანად-ლო მიწების შესყიდვა თქო შეფე-ბულია ამ უკანასკნელს ხეში? ჩვენის-რით რაიონის გლეხობის აღიღრესმა და ძლებულმა წაწილმა დაინა თავი. ეს გ-

წელი-წადი.	რაოდენობა მიწისა (ქვე-ვობით და კვ. საფ.)	რა ფასად შეიძენია მიწა.	რაოდენობა მიწისა (ქვე-ვობით და კვ. საფ.)	რა ფასად შეიძენია მიწა.
1887	131	3274 898	56.905	2, 9
1888	147	1705 122	40.000	3, 3
1889	107	1704 412	39.507	2, 4
1890	90	1110 566	31.509	2, 02
1891	107	1793 696	33.880	2, 4
1892	71	950 622	26.790	1, 6
1893	50	651 565	17.355	1, 1
1894	56	1160 180	22.627	1, 2
1895	53	1156 854	25.320	1, 2
1896	71	1533 25	25.531	1, 6
1897	25	464 834	12.301	0, 56
1898	26	368 751	12.090	0, 56

*) საუბედროდ, დაწერილობით ცნობები ამის შესახებ გვაქვს მხოლოდ 1897 წლიდან და ამაზე წინ დროების შესახებ მთავადის ციფრები უნდა ვი-ხედოვანოდ.

მენტი იქნება საერთო და თან მინისტრ-კანცელიარია. სასწავლებლები და სკო-ლები მიიღებენ ინტელექტუალურ განათ-ბებს და მოქმედებენ პროგრამებს. მე-ფერ დებარტამენტისა დებარტამენტისა რიცხვის მომატება გამოწვეულია უნა-რესად იმ გარემოებით, რომ განზრახ-აქვთ შესაძინებდნენ მიუმატონ დაბოლ-ს შუალო სკოლების რიცხვს.
მომავალ სექტემბრის პირველ რიცხ-ს ხვებში საერთო განათლების სამინისტრო-სთან დიწყებს მიუშობას განსაკუთრებულ კომისიას, რომელმაც უნდა განათლ-საკითხი საშუალო და დაბოლ სკოლები-მასწავლებელთა მატერიალურ მდგომარე-ობის შესახებ. როგორც ისმის, განზრახ-აქვთ გადიდონ შტატი და მოუმატონ მათი მაგიერები.
გუშინ-წინ მოხდა საზოგადო კრე-ტფილისის სედასანთა. კრებას საგნის-ქქონდა განვლილი საკითხი ხელსნე-მიერ მონაწილეობის მიღების შესახებ მაღალ გამოფენაში. კრებაზე 60-ი მე-ხელოსანი იყო, რომელთაგან უმრავლეს-ბა თანახმა გახდა მონაწილეობაზე ხელ-სნებმა განაცხადეს, რომ ძვირადღეო-ექსპონატებისათვის. კრების თავლმ-რე ბ. ფირალოვი, დაპირდა უამდგომ-ლობას გამოფენის კომიტეტის წაშე ადრ-გილის ფასის დაკლებისა და თვითადგილ-გათართობების შესახებ. კრებამ გადაწყვი-აირჩიოს კომისიას, რომელმაც უნდა და-მოარკვიოს რამდენი დასჭირდებ ადგილ-ხელოსნებს თავის ექსპონატებისათვის. სხ-თა შორის ბ. ფირალოვიმ განაცხადა, რას გამოფენის დროს განზრახულია მოიწვი-ხელოსანთა კრება, რომელზედა აღდგომ-იქნება საკითხები კავკასიელ ელოსან-საქიროების გამო. კრებამ დაადგა—ხელო-აღნიშნულ კომისიას მიანდოს ხვა-და-სწინ საკითხების აღნიშვნა მომავალ კრებაში განსახილველად.
დღეს, 31 მაისს, საღამო 8 საათში კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების სა-გომში მოხდება სხდომა კავკასიის გამ-ფენის გამეგ-კომიტეტისა, იმელოდამ-ექმნებათ მოლაპარაკება გამოფენაზე ხა-ხის გასართობების მოწყობა-მმართვე-სახებ.
მკითხველებს ასსოვთ, რასაკვირ-ლია, ტრანკაჟული სოციალისტების აღმ-ხანებში მეტად მცირდება. მინ 1865 წლიდან 1887-მდე წელიწადი ას-ოცია-კომლზედ მეტი იხსნის თავს, 192-იდან წი-ძლიერ ასცილებია და უკანაწელ ორ-ლიწადში 25-ამდის დადის.
ამავე ცხრილიდან დაინახეთ თქვენ იმ-რომ შედარებით მიწა*) უფო გამოგრ-ლია ბოლოს ხანში და უკანასკნელის ა-წლის განმავლობაში თითქმერთ ნახევ-მდე უფრო ძვირი გამხდა (1887-მ-ქვეას მოუდის ორთა შ. რიცხვითი მანეთი, ხოლო 1898 წელ კი 32 მ-რა მიზნით, რომ გლთავან სანად-ლო მიწების შესყიდვა თქო შეფე-ბულია ამ უკანასკნელს ხეში? ჩვენის-რით რაიონის გლეხობის აღიღრესმა და ძლებულმა წაწილმა დაინა თავი. ეს გ-

ემერიკისა და დაგნა პრეზიდენტისა-
რომელთა უსულო გემები ამ დღეებში
უკვენეს სასტუმრო „გრანდ-ოტელში“.
როგორც ესაა ნამდვილად აღმოჩნდა, ემე-
რიკის წერილებიდან, აქ მკვლევრობას ჰქო-
ნა ადგილი. ახალგაზრდა ემერიკს, რომელ-
სა რამდენიმე ხნის წინად შეხვედრია
საქართველოს ვარშავაში, შეჰყვარებია ის.
მისი წამოსულა თავის შვილით,
რინით, ვარშავიდან და ჩამოსულა ტფი-
ლისი ემერიკთან. ამას წინადადება მიუცია
რინათვის — ორთავე მოვიკლათ თავიო, მა-
შინ ქალი არ დასთანხმდება. მაშინ ემერიკს
მეორე წყევრია ქალის მოკლა. ეს კიდევ
მეორეა მის შემდეგ, როდესაც მშობლები
დაწათესავთ, აგრეთვე ქალის ქმარს
ჩივიბი მისწერა. ქალს არავითარი წე-
ლი არ დაუტოვებია, რითაც მტკიცდება
ემერიკის განცხადება — მე მოკვალ პრეზი-
დენტსა მის სურვილის წინააღმდეგო. რამ
მეორე ემერიკი, საიდუმლოებითარის მო-
კვლი მისი მეგობრები ამბობენ, სულით
მეორე იყო.

— სენ უკვე გვქონდა აღნიშნული, რომ
ამჟამინდელ გავითარდა „სარდაქციო კომისიამ“
განცხადება შეიტანა სამეურნეო საზოგადო-
ბის საქოში, რომელშიაც იგი ამბობდა,
დღემ თ ყველაფრის უფლება რედაქციაში
მეორე იყო რედაქტორს ბ-ნ ა. ქალან-
დის ენება, მაშინ იგინი თვის შრომას
დაუტოვებდა სტაბელ და ამიტომ უარს აც-
დებდა კომისიის წევრობაზე. საზოგადოე-
ბის საბჭომ ეს საკითხი განიხილა სამშაბათს,
სადა მასამ სხდომაზე, და დაადგინა, ეთხო-
რის სარდაქციო კომისიის წევრებს დარ-
გინენ თვის თანამდებობაზე ამ წლის შემო-
საგებად.

— სამშაბათს, 29 მაისს, სხდომა ჰქონდა
ემერიკის გამგეობას, რომელზედაც მიწვეუ-
ლნი იყვნენ აგრეთვე ქალაქის ბეითალი, ქა-
ლაქის საჭირო სამეურნეო პოლიციის უფ-
როს ზემდებელი და სხვანი. გამგეობა
მომხდომელ შეუდგა ტფილისში ქალაქის
გარეგან დაქვემდებარების გამო ზოგიერთ
საკითხების განხილვას: სხვათა შორის გამე-
რეობის წევრი შესტაკოვი არ დაეთანხმა უმრა-
ვლების მოწყობისა და ვაქრობის და-
სტავების საჭირო ფულისა და ყა-
ბის თხიდან — დაწესებულ იქმნეს ქალაქ-
ის ხორცი ვაქრობის ამხანაგობა, რომე-
რის ქალას გამგეობის ზედამხედველობის

გამგეობა ეკუთვნოდა მდიდარ მებატონეთ, რო-
მელნიც რაში არც კი სცხოვრობდნენ და
მდიდრება გლითაც ტყუილა არ გაეარათ
მ. მაჩაბლი, წერეთლები, წულუკიძეები,
ისთავები და სხვ.) ამ მებატონეთ სკი-
ნითა ფულ და ძალიან ადვილად და ია-
რად ანთავაფლებდნენ მათზედ შორს
მყოფ გლეხის, ესლა ხან დარჩა დაღარი-
ბებული ნალი გლეხობისა, რომელიც
7-მართლ ფეხ მებატონეთ ეკუთვნის. ეს
მართლ-ფეხა ბატონენი მეტად დიდ შევი-
ბობას აყენებდნენ გლეხ-კაცობას და რადგან
მათი ორთა კომლი-ლა დარჩენიათ

ისათა (ე. ი. თამარ ქიქვაძე) ეს მიწებიც გლეხ-
ებშია და უნებმა ნაწილმა მებატონეებისა არც
მისი რა იმ შესახებ და მხოლოდ „დოგო-
ბის“ შედგენილ დეკლარაციებზე და ისიც მარტო
მეცხე მიწები, მეტს თითქმის ვერაფერს.
მისი ნებება იგარეგობა, რომ გლეხები ასე
და ყიდულობდნენ მებატონეთაგან მიწებს მაშინ,
როდესაც რაქაშია ქვეა 200—500 შ. ფასობს.
მეორეთა შუახსებით 21 მ. არ აღმატება უკა-
ნელ ხანამდის ანადლო მიწა დაქტორად უფ-
როს გლეხის არის, იდრე მებატონის, მებატონეს
გარეგანი განკარგულება არ შეუძლია მოხადნის
მიწის შესახებ დეკლარაციის დონისიებით გლეხს
ის სარგებლობის უფლებას ვერ ჩამოართმევს.
მეორეთა მიწები ისიც, როგორც მოხსენიეთ,
მისი სარგებლობისა და ზმირად მებატონემ არც
მისი რა აქვს ვაქტორი გლეხს. ჩამოტრიალ მი-
წის ჩამოტრიალ — ძნელსა და დახლართულს
მისი იწვევს.

ერთმა დიდმა ბატონმა თ. კონსტანტინევი-
მამა რამდენიმე გზის თავისი მიწა წყლით სრუ-
ლ უფასოდ გაანთავსებდა და მიწები ახუქა.

ქვეშ იმოქმედებს. როგორც განხილულ
ხარჯთ აღრიცხვიდან სჩანს, პირველად
გამგეობას ღებნის მოწყობისათვის დასტო-
დება: ფერმებისათვის 14,000 მან., საკლავ
საქონლისათვის — 28,000 მან. ცენტრალურ
ღებნის მოწყობა — 5000 მან., ხოლო
ოთხი ღებნის განყოფილებისა 2,000 მან.
სულ 49,000 მან.; წლიური ხარჯი: ფერ-
მების შესანახად 16,000 მან., უმთავრეს
ღებნისათვის ხარჯი 8,700 მან. განყოფი-
ლებათათვის 5,040 მან., საყაპოს ხარჯი
8,800 მან. ხორცის საყაპოებიდან გად-
მოტანა 17,000 მან. — სულ 40,240 მან.
გამგეობის წევრნი ჩერქეზიელი, ხოსრო-
ვი და ბ. ჯაბადარი საუკეთესოდ სტაბი-
ლენ აღნიშნულ ღებნის მართვა გამგეობა
ერთს განსაკუთრებულს კაცს ჩაბარდეს სა-
წარმოებლად, ხოლო ქალაქის მოურავი
და ზოგიერთნი სხვები კი, რომ ამ ღებნე-
ბის მართვა მიენდოს ქალაქის საგარეო-სამე-
ურნეო პოლიციის უფროს ზედამხედველს,
რომელიც განთავისუფლებულ უნდა იქმნეს
თვის თანამდებობის ზოგიერთა წერილმან
საქმებისაგან; გამოითქვა აგრეთვე მოსაზ-
რება, არჩეულ იქმნეს განსაკუთრებული
კომისია, რომელსაც დაევალოს ხორცის ღებ-
ნების მოწყობა. გამგეობამ, განიხილა რა
მთელი ამ საქმის შესახებ მასალები, და-
დგინა — წარუდგინოს იგი განსახილველად
4 ივნის ქალაქის საბჭოს განსაკუთრებული
მოხსენებით, რომ საბჭომ თვისი მხრით ამ
საქმის დასამთავრებლად ამოირჩიოს განსა-
კუთრებული კომისია.

— როგორც მოყვანილ ცნობებიდან სჩანს,
ქალაქის ხორცის ღებნება დაჯდება 50.000
მანეთამდე. გამგეობას განზრახვა აქვს ეს ფუ-
ლი აიღოს ქალაქის სპეციალურ თანხები-
დან: 13.000 მ. ქალთა საავადმყოფოს თან-
ხიდან, 19.000 ყორღანოვის, პიტევის
და ფრიდონოვის თანხებიდან, 4000. ბიბ-
ლიოთეკის თანხიდან, 15.000 ქ. ბ. შიო-
ვეისა და მელიქოვის თანხებიდან. ვალი
უნდა გადახდილ იქმნეს 10 წლის განმავ-
ლობაში, რასაც უნდა მოხმარდეს ხორცის
ვაქრობის მთელი წმინდა შემოსავალი. გამე-
ობის წევრი შესტაკოვი არ დაეთანხმა უმრა-
ვლების დადგენილებას. მისი აზრით, ამ
გვარ საჭიროებათა გასაძლეოდ, მოკლე
ვალდანი სესხი უნდა იქმნას აღებული ან და
დასაფასებელ გადასახადი ასწიონ 10/0-ამდე
(ესლა 0/0 3/4 ია).

მთელის აწყობისა და მომავლის იმედით,
იმათზედ ამყარებენ თავისი სასოებას და
მსურთ ტვინი ამოსწოვონ. ამასობაში მი-
წის ფასიც მეტად იწევს და მიწა ძვირდება.
დაბეჩავებულ გლეხობას აღარა დარჩენია
რა, თუ არ ის, რომ ბოგანოდ წავიდეს, თუ
შემწეობა არ აღმოუჩნდა. ერთად ერთი შე-
მწეობა კი მაშინ არის შესაძლო, თუ მთავ-
რობა სანადგრო მიწების შესყიდვას სავალ-
დებულად გახდის და გლეხობას დახმარე-
ბას აღმოუჩენს ფულების სესხებით.

მაინცა და მაინც რაჟის მახრის შესახებ
სრულიად თავისუფლად ითქმის, რომ იქაუ-
რი გლეხობა თავ-დახსნილია და დამოკიდე-
ბულება მებატონეთთან შეწყვეტილი აქვს,
რადგან, როგორც მოვიხსენიეთ, ამ გლეხო-
ბის თითქმის ცხრა-მეათედს (85,20/0) დაუხს-
ნია თავი და შეუსყიდია საკუთრებად მიწები
მებატონეთაგან. ეს ციფრები ცხადად ამტკი-
ცებენ იმ გავრცელებულ აზრს, რომ რაქვე-
ლები მეტად მხნე, გამარჯვლი და მშრომელი
ხალხია, დიდის გაზედულებისა და ინიციატი-
ვის მექონე. მთელი ზამთრობით რაჟის მახრა
დაკლიერებულია ხოლმე, აუარებელი გლეხ
კაცობა მიდის ტფილისში, ბათუმში და
სხვა და სხვა მხარეს ფულის საშოვრად. ომის
დროის არ იყოს, ზამთარში რაჟაში მარტო
ბავშვები, დედა-კაცები, ავადმყოფები და
მოხუცებია, ხელ მარჯვე მუშა კაცი კი თი-
თქმის ნახევარის წლით სტოვებს სახლს და
სხვა მხარეს მიდის გასამრჯელოს ასაღებად.

— როგორც გვქონდა აღნიშნული, ტფი-
ლისის მეორე განყოფილების მომრიგებე-
ლმა მოსამართლემ განიხილა საქმე ნერინ-
გისა, რომელიც უჩიოდა გამგეობის წევრობ
ბ-ნ ხოსროვესა და თავ. ვ. ნ. ჩერქეზი-
შვილს ცილის დაწამებისა და გუშინ, 30
მაისს, გამოაცხადა თვისი განაჩენი, რომლი-
თაც უყურადღებოდ იქმნა დატოვებული
ბ. ნერინგის საჩივარი.

— 29 მაისის სხდომაზე ქალაქის გამგეო-
ბამ შეიმუშავა პროექტი იმ საგანგებო
დადგენილებათ, რომლითაც უნდა იხელმ-
ძღვანელონ ყაბებმა და ხორცი მოვაჭრე-
ებმა. ამ პროექტით, საქონლის ხორცი სამ ხარი-
სხად იქნება განაწილებული, რისთვისაც ყა-
ბის ღებნებს სამი განყოფილება უნდა
ჰქონდეს და თითოეულს განყოფილებაში
თითოეული ხარისხის ხორცი უნდა ეწყოს
ზედ წარწერით, თუ რომელი ხარისხის ხორ-
ცია ან რა ფასისა; აგრეთვე ხარისხებად
იქმნება დაყოფილი კამეჩისა და ღორის
ხორცი. ხოლო ცხრისა და ხოს ხორცი
გაიყიდება ხარისხებად დაუყოფლად. ეს
პროექტი წარედგინება განსახილველად ქა-
ლაქის საბჭოს ორშაბათს, 4 ივნისის სხდო-
მაზე.

— როგორც შევიტყუთ, კავკასიის სამე-
ურნეო საზოგადოების საბჭოსათვის მიუმა-
რთავს ბ-ნ ტერ-სტეფანოვს თხოვნით მიე-
ცეს მას საზოგადოების საბჭოს სკო-
ლის მმართველის თანამდებობა.

— გენერალ მამაცაშვილს შეუწინააღ-
გამის (გორის მაზრა) სამრევლო სკოლისა-
თვის ორი დესეტინა მიწა. („კავკასი“).

— გუშინ-წინ სხდომა ჰქონდა იმ კო-
მისიას, რომელსაც მინდობილი აქვს სა-
განგებო ცანგების პროექტის განხილვა.
სხდომას დაესწრა, სხვათა შორის, ინჟ.
ბრაილოვსკი. უმთავრესი განსახილველი
პროექტი იყო ხსენებულ მთის გეოლოგი-
ურ გამოკვლევისათვის საჭირო თანხის გა-
მოძებნა. ქალაქ ჰგონებია, რომ ბრაი-
ლოვსკი და ხატისოვი მიიღებენ თავის-
თავზე ხარჯს, ნამდვილად კი აღმოჩნდა,
რომ ისინი მიიღებენ თავის-თავზე ამ ხარ-
ჯის მცირე ნაწილს.

— ქალაქის ჯამბარდის გამგის თხოვნი-
სამებრ, ტფილისის ქალაქის გამგეობამ გა-
დასწყვიტა, გადასცეს ლომბარდს 10.000
მანეთი მესამე საოზლოვაციო სესხის განა-
ღებულ ნაწილიდან.

გაზაფხულზე ისევ სახლში ბრუნდება და
თავის ვენახსა და ადგილებს უგდებს ყურს.
ვერ ნახავთ ისეთს ტფილისელ ლაქისა და
პოვარს, რომ პირველ აზრად „თავის დახსნა“
არა ქონდეს და მერმე ადგილ-მამულის შე-
ძენა. ამგვარი მოქმედება რაქველის გლეხისა,
რომ სამუშაოს სახლს გარეთ იძიებს და ოჯა-
ხს ახმარებს, ნებას გვაძლევს ვიფიქროთ,
რომ რაჟის გლეხ-კაცობას თავი დაუხსნია
არა ფიქტიურად, არამედ ნამდვილად. ფიქ-
ტიურ თავის დახსნას ვეძახით ჩვენ ვალდებით
თავის დახსნას, რომელიც გლეხს ერთის
მებატონიდან ანთავისუფლებს, მაგრამ თავი-
სი თანამომამისავე ყმად ჰხდის. იგი ვარდება
ეგრეთ წოდებულ „სოფლის“ „ბოზოლას“ ხელ-
ში, რომელიც ესაკუთრება მის ადგილ მა-
მულს და თითქმის მის სულსაც. ეგრეთ
ბოზოლები, რასაკვირველია, რაჟის მაზრა-
შიც არიან, მაგრამ რამდენადაც მცირე
ხნის გამოკდილებამ შეგვაჩვენებინა დიდ
ძალი გლეხობისა, თითქმის 1/10, განთავი-
სუფლებულა, თავისი მხნეობის შემწეობით
თავისი ჯიბიდან გაუღია ფული, ანა და
თუ უფლებია, ამ ვალს ის ადვილად იმო-
რებს თავიდან. ყოველს შემთხვევაში, ამის
შესახებაც ძნელია რაიმე შეურყეველი ით-
ქვას, რადგან სოფლის დავალიანების
სოფლის ვალის სტატისტიკის შესწავ-
ლას კიდევ უფრო დიდი შრომა სჭირია და
დიდი დრო.

ქონებრივად ღონიერი რაჟა მაინცა და
მაინც არ არის დიდი მოტრფიალე გონებ-
რივის ძალისა. სკოლები და წიგნთ-საცე-
ვე-

— გუშინ-წინ საურთიერთო დაზღვევის
ტფ. საზოგადოების სადგომში სტომა-ქე-
ნდათ დასწრულ ბაზრას — პარტონის, რომ-
მელთაც, თანახმად საჭიროებდა სადგომის
ტრაციის წინადადებისა, უნდა გადაკეთონ
ხსენებული ბაზარი. კრებამ მიანდო არქი-
ტექტორ მირზოვს გაკეთების გეგმის შედ-
გენა.

— ამას წინად მიწად-მოქმედების სამინის-
ტრომ გამოუგზავნა კავკასიის სამეურნეო
საზოგადოების საბჭოს იმ კანონის პროექტი,
რომელიც უნდა იქნეს შემოღებული საზოგა-
დოდ თეგზის ჭკბის მოსაწესრიგებლად და
სთხოვა საბჭოს თვისი მოსაზრება წარედგინა
ამ საქმის შესახებ. 29 მაისის სხდომაზე და-
დგენილებით ამ საკითხის შამუშავება
საბჭომ მიანდო ბ-ნ დოლოუხანოვს, თ.
შიმანოვსკის, ი. ნათაძეს და მელიქ-აზა
რიანს, რომელნიც შემდეგ თვით მოსა-
ზრებას წარუდგენენ საბჭოს განსახილველად.

— ანგარიში 20 მაისს მუშტაილში გა-
მართულ სახალხო სეირნობისა უფასო და
იაფ-ფასიან სასადილოს საშუალებათა გასა-
ძლიერებლად. ბაღში შესასვლელ ბილეთე-
ბიდან შემოვიდა — 726 მ. 80 კ., კონფექ-
ტებიდან, კონფექტიდან, ყვავილებიდან, ან-
კისიდან და ჯილდოებიდან — 1353 მ. 70
კ. სულ — 2080 მ. 50 კ. დაიხარჯა — ცხო-
ველებისა და სიურპრიზის ნივთების ყიდვა-
ში — 180 მ. 75 კ., კონფექტებზე — 106 მ.,
კონფეტზე — 15 მ., მუსიკაზე და მომღერ-
ლებზე — 60 მ., განათებაზე — 40 მ., პო-
ლიციელებს და ჯარის კაცებს 53 მ. 50
კ., სასტამო ხარჯი — 32 მ. 20 კ., კიოს-
კების აშენებისა და სხვა წვრილმანი ხარ-
ჯი — 35 მ. 35 კ., ბალის მოიჯარადრეს
მიეცა ქირა — 125 მ. სულ 647 მ. 80 კ.,
წმინდა შემოსავალი დარჩა — 1432 მ. 70 კ.

მ. ვ. წოვიანოვისა დიდ მადლობას სწი-
რავს „კავკასი“, „ნოვ. ობოზ“-ს, „არ-
გონავტის“, „ცნ. ფურც.“, „მშაქის“ და
„ნორ-დარის“ რედაქციებს განცხადების
უფასოდ დაბეჭდვისათვის, „ტფ. ფურც.“-ს
განცხადების ნახევარ ფასად დაბეჭდვისათ-
ვის და ყველა იმ პირთ, რომელთაც შემოს-
წირეს ნივთები ან მონაწილეობა მიიღეს
სეირნობის გამართვაში.

— სომხ. გზ. „მშაქს“ სწერენ ს. ალაგირიდან
(გიოგზის მაზრა): აქ მცხოვრებ ერთ დედაკაცს
ყმაწვილი ჩაუწვნიდა ავეანში და თითონ წასულა იქვე
მდინარეზე წყლის მოხატანად. დაბრუნებისას უნა-

არ არიან გახშირებული სოფლებში და ხალ-
ხიც მეტად გულ გრილად ეკიდება სწავლი-
სა და წერა-კითხვის საქმეს. ამის მიზეზი
სხვათა შორის ისიც არის, რომ რაჟის მაზრა
ერთობ მიყრუებულია, ერთობ მოწყვეტი-
ლია ქვეყანაზე. რაჟის გლეხობა ბევრად
მდიდარია ფულით და მოსავლით გურიის
გლეხობაზე, მაგრამ რაქველი ასჯერ უფრო
ღარიბია სწავლის სურვილით და გონების
საკვების მოპოვების წყურვილით გურულზე.
გურიაში სოფელს ვერ ნახავთ, რომ სკოლა
არ იყვეს და ეს კიდევ არაფერი ხალხი აღ-
ტაცებული თავყანის მცემელია სკოლისა და
არაფერსა ზოგავს ოღონდ სწავლა შეიძი-
ნოს. ეს უცნაური მოვლენა — ქონებრივი
სიმდიდრე და ქონებრივის სიმდიდრის მოხ-
ვეტის უნარი, ერთის მხრით, დასრული აპა-
ტია გონებრივის საზრდოს მოპოებაში —
ძალიან უახლოვებს რაჟის მაზრას შო-
რაპნის მაზრას და შემდეგში ვეცდებით
შორაპნის მაზრის სანადგრო მიწების შეს-
ყიდვის სტატისტიკა მივაწოდოთ მკითხვე-
ლებს.

პ. ს. უგულითაძეს მადლობას უძღვნი
რაჟის მაზრის II განყოფილების მომრიგე-
ბელ შუამავალს თ. ლუარსაბ ოტიაშვი-
ფიანს, რომელმაც მოამწოდა სულ ყველა
ცნობები II განყოფილების გლეხობის შე-
სახებ.

ხაზს, რომ ღირს დავგლიჯა ყმაწვილი; მოუპაშია სახე და ყურები.“

პოლიციის მე-5 ნაწილში, შუა ბაზარში, ვან-ქის ტაძრის სახლის მეორე სართულიდან სიმთვრალის დროს გადმოვარდნილა 62 წლის მოხუცი, სარსეთის ქვეშევრდომი იოსებ შილატა, რომელიც ძალიან დაზავდა. დაშავებული ტფილისის მიხეილის სამკურნალოში გაგზავნეს.

მოსახლეობა

ტფილისის გუბერნიის თავად-ზნაურთა საზოგადოების შეუძლებელ მოსწავლეთა შემწეობისათვის გამგე კომიტეტისა მორიგ საზოგადო კრებას საზოგადოების სახლის აუზნების შესახებ.

26 მაისს 1901 წ.

როგორც მოგვსენებთ, საზოგადოების წევრთ 1898 წლის საზოგადო კრებისაგან მონაწილეობი აქვს გამგე კომიტეტს საზოგადოების განათლების საქმეებისათვის სახლის აშენება. ამ მინდობილობის ძალით მოქმედებს გამგე კომიტეტი და თავის ვალად სთვლის წარუდგინოს საზოგადო კრებას ანგარიში თავის მოქმედებისა.

წარსულის წლის ანგარიშიდან უწყიან საზოგადოების წევრთ, რომ გამგე კომიტეტს აქვს შედგენილი თავის წევრთა და მკოდნე პირთაგან განსაკუთრებული კომისია და ამ კომისიის შემწეობით იგი აწარმოებს შენობის საქმეს.

საანგარიშო წელსაც გამგე კომიტეტი განაგრძობდა შენობისათვის მასალის მზადებას და საძირკვლის თხრას, მხოლოდ ოქტომბრისათვის მზად იყო იგი დაწყებული შენობა. 14 ოქტომბრის აკურთხებინა სახლის საძირკველი და ამ დროდან მოკიდებული დეკემბრის 20-მდე მუშაობა საძირკველზე და კედლებზე არ შეწყვეტილა.

20 დეკემბრიდან 15 მარტამდე თუმცა შენობა შეწყვეტილი იყო, მაგრამ კარგ დღეებში მიწის სთხრადნენ მუშები და კარში გამოჰქონდათ გასაცრავად და ალიზის გასაქმებლად. მარტის ოციდან ხელმოკრედ დაიწყო კედლების შენება და დღევანდლამდე კარგი მუშაობაა. ამ საანგარიშო წელს გაკეთებულია: მთელი სახლის საძირკველი ამოყვანილია და ზემოდან გაღვსილი ასფალტით, რომ ნიადაგიდან სინოტი-ემ არ იმუშაოს; ქვემო სართული, ანუ სარდაფი აგურის კედლებით სრულიად მოყვანილია ქერის დასახურავად და ბევრჯერ თაღებიც გადაყვანილია. სართულის იმ ნაწილს, რომელიც მიწის ზემოდან არის, შემორტყმული აქვს ალგეთის ნათალი ქვა.

ველგან, საცა საჭიროა, დატანებულია კედლებში ჰაერისათვის მიღები. ქვემო სართულის გარე კედლები, რაც კი მიწაშია, გაღვსილია ასფალტით. ერთი სიტყვით, გაკეთებულია 320 კუბიკური საყენი სოლოლაკის ქვის საძირკველი, 340 კუბიკური საყენი სარდაფის აგურის კედლები, 203 კვადრატული საყენი საძირკვლის და 330 კვადრატული საყენი გარე აგურის კედლები გაღვსილია ასფალტით. 165 კვადრატული საყენი ალგეთის თლილი ქვა შემორტყმული აქვს სახლის გარშემო.

მსურველს შეუძლიან ყველა ეს ნახოს თავისი თვლით. ამას გარდა გამგე კომიტეტმა შეიძინა ამ საანგარიშო წელს ცხრა მსხვილი ნაძვის ტიფი, აშენა დიდი სარაია შესანახად ხის მასალისა, მხერხავებისთვის გაკეთა ფარდული; აშენა მეოთხე დიდი ქუჩა, რომელშიაც გამოიწვის თითო ჯერ-ზე ასი ათასი აგური. ამ ქუჩას ზემოდან დაადგა ფარდული და გააკეთა ალიზისათვის ორი პატარა სარაია, წყლის მიღები ყველგან გაიყვანა; დაიბარა რკინულობა სარდაფის ქერის დასახურავად—ფუთი 1 მან და 48 კაზ. და გაურიგდა ვარშავის ფირ-

მას მთელი სახლის გათბობის და წმინდა ჰაერის შესახებ. ერთი სიტყვით, ამ წელიწადს ბევრი რამ გაკეთდა და ბევრს რასმე დაედო საძირკველი. ყველა აქ მოხსენებულ სიგნებზე დაიხარჯა 61.748 მ. 66 კ. ამას რომ მიუმატოთ შარშან დახარჯული 25.676 მან და 80 კაზ. დღევანდლამდის დაიხარჯა

87.425 მან. და 46 კაზ. აქ არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ, რომ ჯერ-ჯერობით ძნელია გამოვიანგარიშოთ, თუ რა ჯდება კუბიკური საყენი, როგორც აგურის კედლისა, ისე სოლოლაკის ქვისა. ეს შესაძლოა იქნება მხოლოდ მაშინ, როცა შენობა დამთავრდება და სხვა-და-სხვა დროებით გაკეთებულ შენობებს და სარაიებს დავშლით და ან ფულად გადავაქცევთ, ან კიდევ ჩვენ შენობებზე რაშიმე გამოვიყენებთ. ამჟამად შეგვიძლია გსთქვათ მხოლოდ ის, რომ მასალის იმ ფასის მიხედვით, როგორც ჩვენ ვყიდულობთ, კუბიკური საყენი აგურის კედლისა გვიჯდება 55 მან. და სოლოლაკის ქვის საძირკველი 35 მან. რაც აქამდე გაკეთებულია, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, ის არის უძნელესი და თავი ნაწილი შენობისა და ამისათვის ის დაბრკოლებანი, რომლებიც გამგე კომიტეტს საქმეს უძნელებდნენ, დათრგუნულია. შენობის საქმესწორე გზაზე დაყენებული და ყველა ქართველის სასიხარულოთ გავადგება ორი-სამი წლის განმავლობაში, თუ ჩვენ ყველა ქართველობამ ის თანაგრძნობა და აქტიური მოქმედება არ მოვაკელით, რისაც იგი თავისი მაღალ მნიშვნელობით ღირსია.

აბოლოვებს თავის მოქმედების ანგარიშს გამგე კომიტეტი და ამასთანავე საჭიროთ რაცხს მოახსენოს კრებას, რომ მას განზრახვა აქვს როგორმე მოახერხოს სადმე 70.000 მანათამდე და წელსვე მთელი სახლი დახუროს. თუ ვინც იტყობა ამდენი ფული ვერსად ვერ მოახერხა, ამ შემთხვევაში სახლის პირველ სართულს მაინც გააკეთებს.

იი ესლადრო და ჟამი, როდესაც ყველა ქართველის დახმარება ფრიად საჭიროა და ამას კიდევაც მოვლის გამგე კომიტეტი.

წევრნი: ნ. ცხევეძე, მ. ქ. ვაფაძე და გ. ჟურუაძე.

სალამოს დებეშები

30 მაისა

პატიმარშაზი. ფინანსთა მინისტრმა განკარგულება მოახდინა, რომ რუსის ბირჟაზე იმ სავაჭრო და სამრეწველო საზოგადოებათ ქაღალდების სყიდვა-გაყიდვა, რომელთა დაარსებაში, ან გამგეობაში გერმანიის ქვეშევრდომნი იღებენ მონაწილეობას, უნდა ფინანსთა მინისტრის განსაკუთრებული ნებართვით ხდებოდეს.

გენერალ-ლეიტენანტი ალექსევი იტყობინება: „გენერალ-ლეიტენანტი ცერპიცი დებეშით იწერება მუკდენიდან, რომ მისი უდიდებულესობის გვარგინის კურთხევის დღეს სამხრეთ-მანჯურიის ადმინისტრაციის მოხელენი, ციხან-ციხუნის მე-თაურობით, ყველა მინისტრებთან, უფროსი ლამით და ქალაქის უფროსებით, ერთად შეიკრიბნენ. ციხან-ციხუნმა ჩინეთის ერის სახელობით რუსეთის იმპერატორის სადღეგრძელო წარმოსთქვა და თანაც მადლობა გადაიხადა ქვეყნის დამფუძნებლისათვის და ყაიღების აღაგმისათვის. ამის შემდეგ რაზმის უფროსმა ჩინეთის იმპერატორის, ქვრივი დედოფლის და ერის სადღეგრძელო წარმოსთქვა. ქალაქი მორთულია ბაი-რადებით.“

ასახაბადი. 29 მაისს ლამით დიდი ქექა-ქუხილი იყო, რის შემდეგაც საშინელი წვიმა მოვიდა; წყალმა ბევრი ქუჩა და სარდაფები წაღვსა; დაანგრია სახლები და ღობეები. აღამიანებს უბედურება არა მოჰსვლიათ რა. ზარალი დიდაა.

ნიშნო-ნოვგოროდის. ინჟენერ ალექსანდროვის და ნიკიტი ნოვგოროდის გზათა ოლქის უფროსად ნაშუაფის, ინჟენერი შნაკენბურგის იჯარადარი კოროგინის და სხვა პირების საქმის გარჩევა; სამოსამართლო პალატაში გადართო სხვა დროსთვის, რადგანაც ზოგიერთი მოწმეები არ გამოცხადდნენ.

მავნიშტონი. თუ სხვა ერები აღარას მოსთხოვენ ჩინეთს მისიონერთა დაცვის შესახებ, მაშინ ამერიკაც დაკმაყოფილებდა ეხლანდელი ხელშეკრულებით. სამინისტროს შეხედულებით საჭიროა მხოლოდ, რომ ეხლანდელი ხელ-შეკრულებანი სრულდებოდნენ. ამას ბეჯითად თხოულობენ.

ლონდონი. კიტჩენერი იუწყება პრეტორიიდან, რომ რაზმის უფროსმა რენს-ბურგმა თავის რაზმით იარაღი დაჰყარა პიტერსბურგში; 100 შეიარაღებული ბური უკვე შევიდა ამ ქალაქში, დანარჩენებიც მოვლენ.

სამასტოკალი. სამხედრო საზღვაო სასამართლოში შეიდი ღღეა, რაც ირჩევა საქმე შავი-ზღვის ფლოტის ლეიტენანტის რაშაკოვსკის, რომელმაც მიწმანი ილოვასკი მოჰკლა ღუელში; საქმის გარჩევა დღეს გათავდა. ხუთი საათის თათბირის შემდეგ სასამართლომ სცნო, რომ ბრალდებულმა დანიშნულ დროზე წინ ესროლა მოპირდაპირესაო, თუმცა კი ეს განზრახ არ ჩაუდენიაო, რომ ღუელი ნება-დაურთველი იყო და რაშაკოვსკის სამი წლით ციხეში დაპატიმრება მიუხაჯა, ხოლო უფლებანი კი არ უნდა ჩამოერთოს.

ტანშანგი. რადგანაც საფრანგეთმა სრული კმაყოფილება მიიღო, ამიტომ რიგული ტინქერიდან წამოვიდა. დღეს მაროკოს ელჩები აბდულ-ჰერიმ-ბენსლიმანის მე-თაურობით პარიზში მიდიან.

კონსტანტინეპოლი. დღეს სულტანმა ბრძანება გამოსცა, რომლითაც იოჰიმი III სამოფლიო პატრიარქად დაამტკიცა.

პარიზი. გაზ. „ფიგარო“ აქციონერთა საზოგადო კრებამ დაადგინა, რომ პერივი და დე-როდუ „ფიგაროს“ უმთავრეს რედაქტორობის თანამდებობიდან გადააყენონ.

ბაქოში. „ნორ დეუჩე ცაიტუნგ“ იტყობინება, რომ იმპერატორმა ფრანც იოსებმა გრაფ ვალდერზეს დებეშა გაუგზავნა, რომელშიც გულწრფელ მადლობას უცხადებს ავსტრიის რაზმზე მხრუნველობისათვის.

გაბაზა სამხრეთ-აფრიკის რესპუბლიკის საელჩოს მდივანმა ბეშოვენმა აქაური გაზეთების წარმომადგენლებს გამოუცხადა კრიუგერის სახელად, რომ კრიუგერმა არაფერი არ იცის იმ მოლაპარაკების შესახებ, რომელიც „სტანდარდ“-ის ცნობით, კიტჩენერსა და ბურების სარდლებ შუაა გამართულიო, და თუნდაც რომ ეს მოლაპარაკება მართლაც დაწყებულიყოს, კრიუგერი მაინც მონაწილეობას არ იღებს იმაში.

ტიანძინი. აქაური სავაჭრო პალატა ბეჯითს პროტესტს აცხადებს იმის წინააღმდეგ, რომ ქალაქი ტიანძინი ისევ ჩინეთის მოხელეებს გადაეცეს.

შანჰაი. ადმირალმა სეიმურმა, რომელიც აქაური „ჩინეთის საზოგადოების“ სადილს დაესწრო, სთქვა, რომ შანჰაის დიდი მნიშვნელობა აქვსო და ამიტომ საჭიროა შანჰაიში ძლიერი მხედრობა იდგესო, რათა უცხოელების სახელს პატივი ჰქონდეს ჩინელების თავიშემა.

ლონდონი. როგორც შანჰაიდან „გლობსა“ სწერენ, ადმირალ სეიმურს თავის სიტყვაში ისიც უთქვამს, რომ დიდ ბრიტანიას სამი მძლავრი მეტოქე ჰყავს: რუსეთი, გერმანია და შეერთებული შტატებიო. გერმანია როგორც სავაჭრო ინტერესების მხრით, ისე სამხედრო ძლიერების მხრით დიდ მეტოქეობას უწყის დიდ ბრიტანიასო და ერთ დროს ინგლისმა პასუხი უნდა გასცეს ამ სახელმწიფოსაო. შეერთებული შტატები დიდ მეტოქეა ვაჭრობის ასპარეზზე. მაგრამ ეს მეტოქეობა ხელს არ უშლის ინგლისის „დიდი პოლიტიკის“ რადგანაც ეს პოლიტიკა ყველა ერების თანასწორობას აღიარებს.

ბუდაპეშტი. გუშინდლიდან სხვა-და-სხვა ადგილებში დიდი წვიმა მოვიდა; კარ-

ბატის მთებზე და მარტას მთის კალთებზე მოვიდა წვიმა.

პარიზი. მინისტრთა კაბინეტის კრებაზე, რომელიც დღეს სახელმწიფო ფინანსთა მინისტრი კალიო-რადგენს კანონ-პროექტს, რომელიც ეხება სამოქალაქო უწყების მოხელეთა სიების დანიშვნის წესების შეცვლას. შემდეგ ჯამაგირიდან გამოიკრეშო ფულადი გადაიდება თადარიგოდ და ეს ფულადი გადაიდება წყობიდან ერთად შეადგენს სახელმწიფო სახსრების და ამანარად უნდა დენიშე წესდეს გარდახილ იქმნალო, რომელიც აღებული იქმნება პენსიის მისაცემად.

შემდეგ აღმოჩნდა, რომ გარდასაღწერად აკრებას აფერხებს შაქარზე ბა-რომელიც დროზე და სრულიად ვერც ბება, ამიტომ კალიოს მიენდო პრეტე-შედგენა, რომლითაც საქმე ისე უნდა მოწყოს, რომ გასატან საქონელზე ჯალდ სრულიად არ უნდა იხარჯებოდეს. ოლონესსანმა გამოაცხადა, რომ ბალოუსარგდის ჩინეთიდან წამოსვლა დანიშნულია ივნისისათვის.

პრემიერია. კვირას, ლამით, ექვს ბური, რომლებმაც პრეტორიის ალგე-დროს ნეიტრალიზების ფიცი იიღეს პრეტორიიდან გაქცევას ეცადნენ ბურების რაზმს შეერთებოდნენ. რაჯგ-მა დაუძახეს ნუ მირბიხართო, მაგრამ ისინი მაინც არ დადგნენ. ერთმა მათგანმა გა-როლა და ერთი ჯარის-კაცი დასჭა; ს-ბური გაიქცა, ხოლო დანარჩენი ს-ი და-კირეს. გუშინ სამხედრო სასამართლომ გ-არჩია ამათი საქმე და თოფით გ-ერტ-გალაუწყებია. რადგანაც ერთი ბური მ-რე წლოვანი იყო, ამიტომ მას არდასჯი-სიკვდილით; ხოლო დანარჩენი ო-ი კ-ს უკვე თოფით დახვრიტეს.

პატიმარშაზი. 29 მაისის ბირჟ ტფილ სადგომ-მამულთა ბანკის 50% გიანგ-ფურც. 93 1/8 გამყიდ. 41 1/2% ამა ბანკის და 60% და 50% ქუთაისის ბანკა ბი-ვაზე არ ყოფილა. ნავთის მუშაობებ-ამხანაგობ. ა. ი. მანთაშვიის 22 ამა-აქციები 218 გაიყიდ-

შეტყუბურგის ბარჯა 29 მაისა

გუქსელის გურსი 3 თვით:	
ლონდონზე 10 გირგ. სტ.—ში	93,85
ბერლინზე 100 მარკაში	45,87
პარიზზე 100 ფრანკში	37,30
ლონდონზე ჩეკები	94,65
ბერლინზე	46,30
პარიზზე	37,52
ბირჟის დისკონტი	5 1/2—7
40% სახელმწიფო რენტა	96 გამყიდ.
41 1/2% შინაგანი სესხის 1893 წ.	100 კიდ.
40% გირავენ. ფურც. სახელ. სა-	
აღგ. მამ. ბანკისა	96 გამყიდ.
50% 1-ლი შინაგ. სესხის მომგებ.	
ბილ. 1864 წ.	363 გამყიდ.
50% მეორე შინაგ. სესხის მომ-	
გებ. ბილ. 1866 წ.	299 გამყიდ.
50% გირავენ. მომგ. ფურც. სა-	
ხელმ. სააღგ. მამ. ბანკისა	212
31 1/2% გირავენ. ფურც. იმავე ბან-	84
50% ავტოგაქციები ტფ. საკრე-	
დიტო საზოგ.	9/8 გამყიდ.
41 1/2% ავტოგაქცი. იმავე საზოგა-	
დებობა	
ტფილ. სააღგ. მამ. ბანკის 50%	
გირავენ. ფურცელ	
41 1/2% გირავენობა ფურც. იმავე	
ბანკისა	
ქუთ. სააღგ. მამ. ბანკის 60%	
გირავენ. ფურც. იმავე ბანკისა	
რედაქტორი	მომცემელი
ა. ჯვანა.	ა. ჯვანა.

საჭიროა რეკლამის, წიფის და მურყნის

მეგა
200-დან 400 საყენამდის; იმდებობა მო-
ტანოთ სხვა და სხვა დის, მარიამო-
ბისთვიდან მარტამდის; მსუელმა მიჰმარ-
თოს «Новое Общество»-ს რედაქ-
ციაში **მ. მ.** (3—1)